

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 90g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 30 alin. (5) din
Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

*(încetarea procesului judiciar în cazul încheierii unei tranzacții sau al
retragerii cererii introductive)*

CHIȘINĂU

26 septembrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 aprilie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 26 septembrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 30 alin. (5) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Andrian Cotună, în interesele „Farmaco” SA, în dosarul nr. 2i-846/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Nicolae Șova, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. După cum rezultă din sesizare și încheierea instanței, dl Ruslan Russu deține față de *Farmaco* o creanță în valoare de 112938,98 lei și 10936,98 euro întemeiată pe o hotărâre judecătorească irevocabilă, adoptată la 19 noiembrie 2018 de Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

4. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul central, din 4 iunie 2020, s-a admis cererea introductivă de intentare a procesului de insolvență în privința *Farmaco* depusă de „Metalcomplex Rapid” SRL.

5. La 12 noiembrie 2020, dl Ruslan Russu a formulat o cerere de alăturare la cererea introductivă depusă în privința *Farmaco* și a solicitat admiterea creanței în valoare de 112938,98 lei și 10936,98 euro menționată *supra* la § 3.

6. Prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău din 14 aprilie 2022, cererile introductive au fost respinse și s-a refuzat intentarea procesului de insolvență față de *Farmaco*. Hotărârea primei instanțe a fost menținută prin decizia Curții de Apel din 21 martie 2023.

7. La 6 noiembrie 2023, dl Ruslan Russu a formulat o cerere introductivă de intentare a procesului de insolvență în privința *Farmaco*, solicitând să

fie admisă creanța în valoare de 112938,98 lei și 10936,98 euro menționată *supra* la § 3.

8. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău din 9 noiembrie 2023, cererea introductivă a fost admisă spre examinare.

9. La 26 ianuarie 2024, dl avocat Andrian Cotună a ridicat, în interesele *Farmaco*, excepția de neconstituționalitate a articolelor 30 alin. (5), 31 alin. (2) și 32 alin. (3) din Legea insolvenței.

10. Prin Încheierea din 10 aprilie 2024, judecătorul de caz a admis parțial cererea și a respins ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolelor 31 alin. (2) și 32 alin. (3) din Legea insolvenței. Astfel, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a articolului 30 alin. (5) din Legea insolvenței și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimic nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

12. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 30

Acțiunile preliminare intentării procesului de insolvență. Hotărârea instanței de insolvență

„(1) Măsurile de pregătire preliminară a examinării cauzei privind insolvența debitorului le ia instanța de insolvență în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

(2) Pentru urgentarea actelor procesuale, instanța de insolvență poate solicita audierea persoanelor identificate ca făcând parte din administrația societății, le poate solicita asistența și concursul la efectuarea actelor de procedură, poate efectua orice alt act procesual necesar soluționării cauzei.

(3) Termenul de examinare a cauzei de intentare a procesului de insolvență este de cel mult 60 de zile lucrătoare de la data admiterii cererii introductive spre examinare. În funcție de circumstanțele cauzei și de motivele temeinice, instanța de insolvență poate decide majorarea termenului de examinare a cauzei cu 15 zile lucrătoare.

(4) După judecarea cererii introductive, instanța de insolvență adoptă una din următoarele hotărâri:

- a) se constată insolvența debitorului și i se intentează proces de insolvență;
- b) se constată insolvența debitorului și i se intentează procedură simplificată a falimentului;
- d) se respinge cererea introductivă și se refuză intentarea unui proces de insolvență față de debitor.

(5) Instanța de insolvență poate dispune totodată, prin încheiere, încetarea procesului judiciar în cazul încheierii unei tranzacții sau al retragerii cererii introductive, precum și în alte condiții stabilite de lege.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției menționează că Legea insolvenței permite ca un pretins creditor să formuleze, în mod repetat, o nouă cerere introductivă chiar dacă asupra unei cereri formulate de aceeași parte, pe același obiect și pe aceleași motive există o hotărâre judecătorească irevocabilă. În acest sens, autorul menționează că Legea insolvenței omite să reglementeze competența instanței de a refuza cererea de intentare a procesului de insolvență formulată repetat.

14. Mai mult, autorul menționează că Codul de procedură civilă stabilește la articolul 265 lit. b) că instanța judecătorească dispune încetarea procesului în cazul în care într-un litigiu între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri s-a emis o hotărâre judecătorească rămasă irevocabilă. Astfel, pe baza articolului 1 alin. (4) din Legea insolvenței, instanța ar trebui să aplice Codul de procedură civilă.

15. De asemenea, autorul sugerează un mecanism util pentru instanța de judecată pentru a identifica o eventuală cerere repetată, iar în cazul dedus

judecării cererea repetată a pretinsului creditor trebuia refuzată, fără a fi instituită în privința debitorului perioada de observație.

16. Potrivit autorului, textele contestate sunt contrare articolelor 20, 23, 46, 54, 120, 126 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvențării, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 30 alin. (5) din Legea insolvențării. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de insolvențabilitate, care are ca obiect examinarea cererii introductive privind intentarea procesului de insolvențabilitate. Astfel, Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Curtea constată că articolul 30 alin. (5) nu a mai constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), 120 (*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*), 126 (*economia*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

22. Curtea observă că, pornind de la norma contestată, autorul sesizării susține că aceasta: (i) nu asigură realizarea principiului lucrului judecat în sensul articolului 120 din Constituție, deoarece admite inițierea repetată a unui proces de insolvențabilitate de către creditorul căruia i s-a refuzat anterior pornirea procesului de insolvențabilitate pe baza aceleiași creanțe; precum și că, (ii) spre deosebire de Codul de procedură civilă, Legea insolvențării nu reglementează statutul juridic al cererii repetate de intentare a procesului de insolvențabilitate și, implicit, nu permite debitorului în privința căruia a fost depusă cererea repetată să prevină eventualele prejudicii suportate în perioada de observație, fapt ce i-ar încălca dreptul de proprietate și dreptul de protecție a investițiilor persoanelor străine.

23. Curtea observă că prin pretinsa critică de neconstituționalitate autorul sesizării își exprimă dezacordul cu acțiunile instanței care a admis cererea introductivă și a instituit perioada de observație în privința eventualului debitor insolvent, deși consideră că, în baza Codului de procedură civilă, instanța de insolvențabilitate trebuia să refuze admiterea cererii introductive, deoarece aceasta este repetată și, în acest sens, există o hotărâre judecătorească irevocabilă referitoare la refuzul de a intenta procesul de insolvențabilitate între aceleași părți, asupra aceluiași obiect și având aceleași motive. De asemenea, autorul sesizării anticipează o anumită modalitate de

aplicare a normelor juridice de către instanța de insolvabilitate, considerând că în procesul de examinare a cererii introductive instanța nu dispune de mecanisme juridice de încetare a procesului derulat ca urmare a unei cereri introductive repetate.

24. Din analiza sistemică a legislației naționale Curtea reține că procedura de insolvabilitate este o procedură judecătorească reglementată prin normele speciale ale Legii insolvabilității, având propriile particularități de declanșare, de desfășurare și de încetare a cauzelor de insolvabilitate.

25. Legea insolvabilității stabilește că creditorul poate depune cerere introductivă dacă: (i) are un interes legitim în intentarea procesului de insolvabilitate; (ii) poate argumenta creanțele; și (iii) poate argumenta temeiurile de intentare a procesului de insolvabilitate (articolul 18 alin.(1)). Legislatorul obligă creditorul să indice în cererea introductivă, *inter alia*, temeiul și valoarea creanței pe care o are față de debitor, termenul la care creanța devine scadentă, temeiul intentării procesului de insolvabilitate (articolul 20 alin. (1)), precum și să anexeze documentele pe care cererea se bazează (articolul 20 alin. (2)). Instanța de insolvabilitate este obligată să admită spre examinare cererea introductivă depusă de creditor dacă aceasta întrunește condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă și de Legea insolvabilității (articolul 21 alin. (1)) și să adopte o încheiere în acest sens (articolul 21 alin. (2)).

26. Având în vedere argumentele autorului sesizării, Curtea reține că prin hotărârea de respingere a cererii introductive instanța de insolvabilitate refuză intentarea unui proces de insolvabilitate față de debitor, cu toate consecințele prevăzute de lege pentru părți. Totodată, legislatorul prevede că „respingerea cererii introductive nu împiedică depunerea ulterioară a unei noi cereri introductive în cazul întrunirii condițiilor prevăzute [de lege] (articolul 37 alin. (4)).

27. Așadar, Curtea reține că, având prerogativa constituțională de a reglementa prin lege organică procedura de judecată (articolul 115 alin. (4) din Constituție) a cauzelor de insolvabilitate, legislatorul obligă instanța competentă să admită spre examinare cererea introductivă depusă de creditor cu respectarea prevederilor Codului de procedură civilă și ale Legii insolvabilității și să dispună întreprinderea măsurilor necesare prevăzute de lege pentru a constata prin hotărâre, dacă debitorul este sau nu este în stare de insolvabilitate. Pentru a eficientiza examinarea cauzei, legislatorul a prevăzut și cazurile de încetare a cauzei de insolvabilitate admise de instanță, dacă între părți a fost încheiată o tranzacție, dacă creditorul a retras cererea introductivă sau dacă există alte cazuri prevăzute de lege (articolul 30 alin. (5)). Solicitarea autorului sesizării de a extinde temeiul de încetare a cauzei judiciare prevăzut de articolul 265 lit. b) din Codul de procedură civilă [există o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată într-un litigiu dintre aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeiuri] și în cauzele de insolvabilitate pentru că exista o hotărâre anterioară de respingere a cererii introductive dintre aceleași părți, având aceleași creanțe, este nu altceva decât o interpretare a unor norme infraconstituționale.

28. Așadar, Curtea observă că, sub aparența unor critici de neconstituționalitate, autorul se referă la o eventuală aplicare în cauza de insolvabilitate a normelor Codului de procedură civilă, la o pretinsă omisiune

legislativă din Legea insolvenței și ridică în acest caz, de fapt o problemă de aplicare și interpretare a legii. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (DCC nr. 96 din 12 iulie 2022, § 26; DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 25). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

29. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 30 alin. (5) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Andrian Cotună, în interesele „Farmaco” SA, în dosarul nr. 2i-846/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 26 septembrie 2024

DCC nr. 118

Dosarul nr. 90g/2024